

Reactie op verduidelijking en rechtsvermoeden zzp (internetconsultatie)

Door : drs. I.M.S. Frijters, directeur groot aandeelhouder van Imke Frijters B.V.,

Datum : 10 november 2023

Wetswijziging is overbodig

De argumentatie waarom deze wetswijziging nodig is, is inconsistent. In de MvT staat “In teveel gevallen gebeurt dat nu niet en wordt werk verricht door werkenden die dat als zelfstandige menen te (kunnen) doen, terwijl in juridische zin sprake is van werknemerschap op basis van een arbeidsovereenkomst.” Kortom, kennelijk kan ook nu al worden vastgesteld dat er sprake is van werknemerschap en dus is deze wetwijziging niet nodig.

Codificatie van jurisprudentie

Onduidelijk is welke jurisprudentie als basis heeft gediend voor deze wetswijziging, maar aannemelijk is dat het gaat om procedures over lager opgeleide en lager betaalde ZZP'ers (Deliveroo, etc.). Deze jurisprudentie is dus niet van toepassing op een groot deel van de (hoger opgeleide) groep ZZP'ers die bewust gekozen heeft voor zelfstandig ondernemerschap.

Hervorming arbeidsmarkt en beter werkgeverschap

Verschillende commissies hebben aangetoond dat hervorming van de arbeidsmarkt nodig is. De conclusie in de MvT stelt: “De bovenstaande alinea's laten zien dat er de afgelopen jaren brede consensus is ontstaan dat het werken met zelfstandigen, en hoe dat in Nederland vormgegeven wordt, toe is aan verandering. De adviesrapporten, die vervolgens hebben geleid tot de afspraken in het coalitieakkoord van het kabinet Rutte-IV en de hiervoor genoemde Kamerbrieven vormen, samen met de adviezen vanuit de Europese Commissie, de aanleiding voor dit wetsvoorstel.” Uit deze conclusie volgt m.i. niet de noodzaak tot hervorming van de arbeidsmarkt. Hervorming van de arbeidsmarkt vraagt om ‘contractonafhankelijke’ benadering van werkenden. Laten we zo veel mogelijk mensen die kunnen en willen werken inzetten voor de vraag die er is. In onze vergrijzende samenleving hebben we iedereen op de arbeidsmarkt hard nodig. Het is ouderwets om te denken dat mensen het beste via een arbeidscontract kunnen werken. Een steeds grotere groep mensen wil dat niet meer. Mensen houden zich anders tot werk dan in de 20^e eeuw. De conclusie die ik zou willen trekken is dat werkgevers aantrekkelijker moeten worden om voor te werken. Beter werkgeverschap in plaats van iedereen in het keurslijf van een arbeidscontract.

Doelgroep groot en ongedifferentieerd

Volgens het CBS telde Nederland in 2022 bijna 1,2 miljoen zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers). Het gaat hierbij om personen waarvoor een werkkring als zelfstandige de hoofdbaan is. Als ook mensen worden meegeteld waarvoor zzp-schap een bijverdienste is, dan ligt dit aantal nog hoger. In 2021* hadden 1,7 miljoen personen inkomsten als zzp'er; voor 1 miljoen was het hun belangrijkste inkomensbron. De groep zzp'ers is zeer divers en ze werken in alle bedrijfstakken, aldus het CBS. Het grootste deel van de ZZP'ers kiest vrijwillig en bewust voor het ondernemerschap. Zij willen zich op een andere manier tot werk en organisaties houden. Het overgrote deel wil niet in loondienst. Het staat als een paal boven water dat deze wetswijziging een enorme groep mensen onaangenaam gaat treffen, die geen belang bij deze wetswijziging hebben.

Een deel van de groep zelfstandigen is gedwongen zelfstandig, omdat hun functie opgeheven is en zij via een draaideurconstructie als zelfstandige weer ingehuurd worden voor dezelfde werkzaamheden. Dit is schijnzelfstandigheid, waar zij niet voor hebben gekozen. Kennelijk beschermt het arbeidsrecht hen onvoldoende. De MvT geeft aan dat het niet duidelijk is hoe groot deze groep precies is, maar wel dat de omvang beperkt is in verhouding tot het totaal aantal zelfstandigen. Het geeft geen pas om alle zelfstandige dan over dezelfde kam te scheren. Het zou het logischer zijn om het arbeidsrecht voor deze beperkte groep zelfstandigen aan te passen in plaats van deze wetswijziging door te voeren voor alle zelfstandigen.

Solidariteit binnen het sociale stelsel

De oplossing voor de afnemende betaalbaarheid van het sociale stelsel moet niet gezocht en gevonden worden in het in loondienst nemen van zelfstandigen. De oplossing is om de premies te verhogen, minder werknemers in te laten stromen in de WIA, WW en WAO of het sociale stelsel te hervormen.

Onduidelijk wat bedoeld wordt met zelfstandige en ZZP

De begrippen zelfstandige en ZZP'er worden in de MvT door elkaar heen gebruikt. Op welke groep burgers ziet deze wetswijziging? Voetnoot 1 is bedoeld om e.e.a. te verduidelijken, maar doet dat niet: "Daaronder [zelfstandigen] worden in dit wetsvoorstel zowel zelfstandigen verstaan die kwalificeren als zelfstandigen (in fiscale zin) als werkenden arbeidsrechtelijk zelfstandig (niet "in dienst van een ander") het werk verrichten bijvoorbeeld op basis van een overeenkomst van opdracht, zonder dat sprake is van ondernemerschap in fiscale zin, maar waarvoor geldt dat fiscaal sprake is van resultaat uit overige werkzaamheden. Voor het arbeidsrecht is het al dan niet zijn van ondernemer voor de fiscaliteit in beginsel niet van belang, maar slechts de vraag of een werkende zelfstandig of in dienst van een ander het werk verricht." Wat wordt dan bedoeld met ZZP'er? Dus als je personeel hebt, dan ben je ondernemer? Is alleen een ondernemer voor de Inkomstenbelasting ("eenmanszaak") of een persoon die resultaat uit overige werkzaamheden opgeeft een zelfstandige? Hoe zit het dan met DGA's die een vennootschap hebben (al dan niet met personeel)?

Bestaanszekerheid zelfstandigen

Zelfstandig ondernemers worden onnodig en onevenredig hard getroffen door stapeling van allerlei nieuwe regelgeving van verschillende departementen (verplichte AOV, verplichte pensioenopbouw, verhoging vermogensrendementsheffing, afbouw aftrekposten zelfstandigen IB). En dan nu ook deze wetswijziging nog. Het is eenvoudigweg teveel! Is er onderzocht wat de impact van al deze maatregelen is op de koopkracht / inkomen van zelfstandigen? Alle politieke partijen hebben de mond vol over bestaanszekerheid. Daarbij worden leraren, verpleegkundigen, politie e.d. genoemd. Maar wie kijkt er naar bestaanszekerheid voor zelfstandigen?

Werkinhoudelijke aansturing

Onder de huidige wet- en regelgeving is ook nu al het (onduidelijke) begrip werkinhoudelijke aansturing dan wel gezagsverhouding een criterium om te bepalen of er sprake is van een dienstverband. De Wet Deregulering Arbeidsrelatie heeft gepoogd dit begrip te verhelderen. Dat is duidelijk niet gelukt, met alle gevolgen van dien. Artikel 610, tweede lid onder a voegt dus niets toe aan de huidige situatie. De wetswijziging verduidelijkt niets.

Inbedding

Wanneer zijn activiteiten in hemelsnaam "ingebied"? Dit worden hopeloze discussies. Is vervanging bij ziekte met speciale tijdelijke werkzaamheden "inbedding"? Is er sprake van inbedding als ICT-werkzaamheden zijn geoutsourced? Is er sprake van inbedding als je één maal per drie jaar foto's door een zelfstandige laat maken voor je webshop?

Eigen rekening en risico

Waarom het criterium 'eigen rekening en risico' minder zwaar weegt dan de criteria Inbedding en Werkinhoudelijke aansturing, is niet duidelijk. Dat het criterium 'eigen rekening en risico' als laatste aan de beurt komt, is in strijd met de vrijheid van ondernemerschap en de vrijheid van beroep en het recht te werken (artikel 16 respectievelijk artikel 15 van titel II van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie). Belangrijk is of de persoon kwalificeert als zelfstandige. Zo ja, dan is er dus geen sprake van werkinhoudelijke aansturing en/of inbedding. Het criterium eigen rekening en risico moet als eerste en zwaarste meetellen.

Effecten op WW, WIA, etc.

Het gevolg van deze wetswijziging is dat er meer aanspraak wordt gemaakt op WW, WAO, WIA en ZvW. Kan het UWV dit wel aan? Is in kaart gebracht wat de financiële gevolgen hiervan zijn? Dit zou eerst in kaart gebracht moeten worden. Is het UWV om een uitvoeringstoets gevraagd? Na de toeslagenaffaire is duidelijk geworden dat het beleidsdepartement uitvoeringsorganisaties om een uitvoeringstoets moet vragen.

Uitvoering door Belastingdienst

De Belastingdienst moet de naleving van deze wet beoordelen. Ook zullen er vele verzoeken om een standpunt ontvangen worden. Kan de Belastingdienst het extra werk wel aan? Is de Belasting dienst om een uitvoeringstoets gevraagd?

Uitwerking in AMVB onwenselijk

Deze wetswijziging wordt uitgewerkt in een AMVB. Een AMVB komt niet verder dan het kabinet. Voor een zo ingrijpende wetswijziging met gevolgen voor een zo grote groep burgers is het belangrijk dat het parlement de uitwerking kan toetsen. Uitwerking in een AMVB, zonder toetsing door het parlement, is onwenselijk.

Dupering van veel werkgevers in diverse sectoren

- Werkgevers met kortdurende of eenmalige werkzaamheden (piekbelasting) kunnen het zich niet veroorloven om ZZP'ers in dienst te nemen. Denk aan: primair en voortgezet onderwijs (invalkrachten bij ziekte), horeca, tuinbouw, culturele instellingen, media (journalisten en fotografen), huisartsen (invalkrachten bij vakantie en ziekte), etc.
- Door deze wetswijziging neemt de flexibiliteit van werkgevers sterk af. Dit heeft onwenselijke gevolgen voor kwaliteit en kosten van diensten en producten.
- De administratieve lasten nemen toe, want er zullen veel korte tijdelijke contracten worden gesloten.
- Na verloop van tijd worden tijdelijke dienstverbanden omgezet in dienstverbanden voor onbepaalde tijd. Medewerkers hebben dan recht op doorbetaling bij ziekte. De wetswijziging brengt extra kosten met zich mee voor werkgevers. De ZZP'ers droegen dit risico zelf en de opdrachtgevers hadden hier geen last van.
- Het is nu al zichtbaar dat werkgevers als Deliveroo Nederland verlaten, omdat het ondernemingsklimaat in Nederland niet aantrekkelijk is.

Stigmatisering

Tot slot wil ik melden dat ik mij door de overheid gestigmatiseerd voel. Zelfstandigen worden weggezet als minderwaardig, ondermijnend, onbelangrijk, zakkenvullers, opportunisten, etc. Ik heb daar als mens last van. Ik voel mij niet geholpen en begrepen door de overheid. Waar heb ik dat aan verdiend? Ik heb met volle overtuiging gekozen voor zelfstandig ondernemerschap. Opdrachtgevers

zijn blij met mijn inzet. Ik draag mijn eigen risico's, verdien inkomen, heb geen recht op ww of WIA (en ik klaag daar niet over), help organisaties en ik betaal belasting! Waarom moet ik in dienst treden?
